

To gamle

Tekst: Holger Drachmann, 1904

Melodi: Peter Lorenzen, 2016

1.
Der sidder to gamle på samme bænk;
han og hun har holdt trit
ved bord og ved seng, ved fad og ved skænk,
mens livets vadmæl blev slidt.
2.
Og stundom sammen en fest de nød,
når tiden blev alt for grå:
Og aftenen var silke, og natten blev sød,
og myge var dynerne blå.
3.
Og vreden, der kogte, hvor blev den fortrudt,
og angret den boblende kiv.
De hadede hinanden et kort minut,
og elskede hinanden et liv.
4.
Han kyssede' den skulder, han havde bidt,
hun lo ad det kære sår:
Alting kan glemmes, når livet bliver slidt,
men aldrig forelskelsens år.
5.
Alting bliver husket, når dagen er ond
og sjælens sangværk forstemt:
men kommer den mildnende aftenstund,
er hver en mislyd forglemt.
6.
Man ta'r imod, med den store ro,
selv dages bitreste skænk -
og aftenen er kommet for disse to
på livets den hårde bænk.
7.
De føler som stærke, bindende bånd
den lænke, hvori de sled:
De rækker hinanden i stilhed en hånd,
mens solen går smilende ned.
8.
Der søger et smil fra mund og til mund,
de bøjer i stilhed sig frem -
hvor let er dog luften i den aftenstund!
Og så går de sammen hjem.

Drachmanns tredje (og sidste) hustru, Soffi, ville absolut bo i Skagen, men Drachmann var ikke meget for at eje fast ejendom. Dels var hans økonomi ikke alt for god, dels var han en rastløs sjæl ... og dels var det måske lidt imod hans politiske overbevisning. Men han fjøede sin hustru, og i 1902 købte han et beskedent hus i Skagen efter bagermester Niels Peter Høm, og de kaldte villaen for "Pax" (fred). Det skulle jo passe til hans drøm om alderdommens stille liv i harmoni, fred og hjemlig hygge. Huset blev kraftigt renoveret og udvidet med fire nye fag. I den nye del af huset indrettede Drachmann sit atelier, som blev forsynet med et stort gavlvindue. Ægteskabet gik skidt, de gik hinanden på nerverne, og begges helbred skrantede. De blev gift i 1903, og kort tid efter blev de begge indlagt et par måneder på Middelfart

**Byfogedskoven i Skagen –
et refugium for Holger Drachmann.
Foto: Peter Lorenzen, 2016.**

Sindssygehospital, på hver sin afdeling.
I øvrigt blev maleren P. S. Krøyer også indlagt her i samme periode.

Med korte mellemrum blev både Drachmann og Soffi indlagt til behandling og rekreation de følgende år.

Når tingene spidsede til derhjemme i Villa Pax, flygtede Drachmann ud i den nærliggende skov, Byfogedskoven, hvor han, ligesom i Koldings Marielund, også havde sin "private" yndlingsbænk. Her kunne han sidde og skrive, tegne, tænke og meditere.

En dag, da han kom ud til sin bænk, så han, den var optaget af et ældre ægtepar.

Han iagttog de to gamle, som sad og snakkede fortroligt sammen. Da de rejste sig, tog de hinanden i hånden og gik hen imod den nedgående sol.

De havde tydeligvis opnået den fred og harmoni i alderdommen, som Drachmann selv længtes så meget efter.

Drachmann mærkede sikkert et stik af mismod og misundelse, da han ensomt satte sig på bænken og gav sig til at digte "To gamle".

Hvis ikke Drachmann søgte ensomheden i skoven eller på lyngheden ned mod Den Tilsandede Kirke, så søgte han tilflugt hos bekendte og venner, eller han gik hen på krostuen på Skagen Hotel.

Her blev han betaget af krofatters smukke datter, den kun 16-årige Ingeborg. Hun serverede ofte for ham, og hun holdt meget af at sætte sig ved hans bord for at snakke. Ind imellem mødtes de også i hemmelighed ved Den Tilsandede Kirke.

Han kaldte hende for Skagens Rose, og hos hende fandt Drachmann tiltrængt inspiration. Det blev bl.a. til et sødt, lille digt: "Lyngblomst".

Her sammenlignes Ingeborg med den vidtstrakte, betagende hede og dens violette lyngblomster, hvis naturlige skønhed ganske overstråler de fine roser, som gror i folks haver. Endvidere gav Ingeborg ham inspiration til en novelle: "Kirke og orgel".

Det er en fantasi over, hvordan Den Tilsandede Kirke styrter sammen.

Drachmann er i novellen kirkens aldrende organist, som til gudstjenester kun spiller ganske sagte på orglet.

Han er nemlig klar over, at kirkens skrøbelige mure vil styrte sammen, hvis han spiller med fuldt register.

Organisten bliver forelsket i en ganske ung pige blandt menigheden. Det er et billede på

Ingeborg, og forelskelsen er gensidig. En dag, hvor de er alene i kirken, trækker han alle orglets registerknapper ud og spiller så kraftigt og brusende for hende, at kirken styrter sammen og begraver de to forelskede.

I virkeligheden blev kirken lukket i 1795 på grund af sandflugten, og stenene fra kirken blev anvendt til husbyggeri. Men i Drachmanns fantasi styrtede kirken altså sammen om ham og Ingeborg – så de på denne måde kunne forenes i døden.

Dørhåndtaget på Drachmanns hus "Pax".
Foto: Peter Lorenzen, 2016.

"PAX" - Drachmanns hus i Skagen.
Foto: Peter Lorenzen, 2016.